

Coördinatieplan Autosnelwegen

Veiligheidsregio Brabant-Noord versie 3.0

Versie	:	3.0, d.d. 29 september 2015
Vastgesteld	:	Veiligheidsdirectie d.d. 19 oktober 2015
Inwerking per	:	1 december 2015
Toetsen op herziening	:	2019
Opdrachtgever	:	Veiligheidsdirectie Brabant-Noord
Projectleider	:	Ruud Huveneers (Veiligheidsbureau)
Projectgroep	:	Camillo Schure (Brandweer, Planvorming) Hans Timmermans / Peter Elberse (Politie, bureau CCB) Mathieu van Roesel (GHOR) Judith Koppens (Gemeenten) Jo van den Hove (RWS)

©2015, Veiligheidsregio Brabant-Noord. Auteursrecht voorbehouden. Bronvermelding verplicht.

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	3
1.1	Doel coördinatieplan	3
1.2	Afbakening	3
1.3	Leeswijzer	3
2	RIJKSWATERSTAAT	4
3	TAKEN EN BEVOEGDHEDEN	5
3.1	Crisisorganisatie Rijkswaterstaat	5
3.2	Taken en verantwoordelijkheden Rijkswaterstaat	5
4	GENERIEKE OPERATIONELE INFORMATIE	7
4.1	Alarmering en opschaling	7
4.2	Crisiscommunicatie	7
4.3	Kaartmateriaal en relevante gegevens	7
5	SCENARIO'S	8
5.1	Overzicht scenario's	8
6	INCIDENTBESTRIJDING	9
6.1	Veiligheidsmaatregelen	9
6.2	Slagkracht hulpverlening	9
7	BIJLAGEN	10

1 Inleiding

1.1 Doel coördinatieplan

Volgens de Wet Veiligheidsregio's dienen veiligheidsregio zich voor te bereiden op risico's uit het risicoprofiel van deze regio en neemt de veiligheidsregio de coördinatie hiervan op zich.

Door voorbereid te zijn op dergelijke risico's kan sneller en beter opgetreden worden, zodat de gevolgen ook beter beheersbaar zijn. Bovendien worden taken en verantwoordelijkheden van tevoren vastgelegd zodat daar geen misverstand over kan bestaan in de hectische fase.

Het doel van het Coördinatieplan Autosnelwegen¹ is het voorbereiden van een gecoördineerde incidentbestrijding bij een incident op een autosnelweg en het vastleggen van taken en verantwoordelijkheden van betrokken sleutelfunctionarissen, voor zover deze niet vastliggen in het Regionaal Crisisplan.

Voorliggend plan is een werkdocument voor de parate diensten en betrokken partners en is operationeel van aard.

1.2 Afbakening

Het Coördinatieplan Autosnelwegen richt zich in eerste instantie op een (grootschalig) incident op een autosnelweg. Bijvoorbeeld een ongeval transport gevaarlijke stoffen, met grote impact op de bevolking in het getroffen gebied.

1.2.1 Relatie met andere plannen

De multidisciplinaire operationele samenwerking tussen de reguliere hulpverleningspartners, met bijbehorende overlegstructuur tijdens crisissituaties, staat beschreven in het Regionaal Crisisplan.

Het coördinatieplan voldoet aan de afspraken met Rijkswaterstaat zoals die gehanteerd worden bij de meest actuele versie van de "Richtlijn eerste veiligheidsmaatregelen".

1.3 Leeswijzer

Voorliggend Coördinatieplan Autosnelwegen geeft de voorbereiding weer op een gecoördineerde incidentbestrijding.

Hiertoe wordt eerst een globale beschrijving gegeven van Rijkswaterstaat met bijbehorende activiteiten (hoofdstuk 2) en de taken en verantwoordelijkheden, die een rol spelen bij de incidentbestrijding (hoofdstuk 3). Hoofdstuk 4 geeft generieke operationele informatie; kennis die van belang is bij incidenten rond autosnelwegen.

Hoofdstuk 5 beschrijft de scenario's, die gelden voor incidenten op autosnelwegen.

Hoofdstuk 6 gaat in op specifieke aspecten bij de incidentbestrijding, zoals veiligheidsmaatregelen.

¹ Een coördinatieplan is een afgeleide van een rampbestrijdingsplan, gezien dezelfde doelstelling en reikwijdte.

2 Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat staat voor 24 uur per dag betrouwbaar waterbeheer en veilig en vlot verkeer over water en weg. Daarvoor voert RWS de landelijke regie over operationele taken voor wegverkeersmanagement, scheepvaartverkeersmanagement en watermanagement. RWS zorgt voor voldoende operationele inzet bij crises en calamiteiten, zodat samen met andere partners de crisis op alle netwerken slagvaardig wordt bestreden.

Rijkswaterstaat is de wegbeheerder van het landelijke hoofdwegennet van auto(snel)wegen en richt zich op de veiligheid en doorstroming. Primair doel is het verkeer laten doorstromen. Stremmingen in het verkeer zijn de maatschappij kostbaar. Zo kost een file van 1 kilometer, per rijstrook gedurende 1 uur kost het beroepsverkeer gemiddeld € 2500,-, naast van de gemiste werkuren van forenzen.

Rijkswaterstaat sluit bij een ongeval op een autosnelweg, waarbij gevolgen voor meerdere veiligheidsregio's worden verwacht aan bij de veiligheidsregio waar het ongeval primair heeft plaatsgevonden (de bronregio), tenzij in onderling overleg tussen Rijkswaterstaat en de betrokken veiligheidsregio's anders wordt besloten.

3 Taken en bevoegdheden

De organisatie, verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden van betrokken operationele diensten (inclusief de gemeente) in het kader van de rampenbestrijding en crisisbeheersing, zijn vastgelegd in het Regionaal Crisisplan (volgens artikel 16, eerste lid, van de wet Veiligheidsregio's).

Naast deze vaste partners kunnen er vertegenwoordigers van andere diensten zoals Rijkswaterstaat worden toegevoegd aan de crisioverleggen in het geval van een incident binnen de reikwijdte van dit plan. De dienstdoende leider CoPI, operationeel leider en voorzitter van het (regionaal) beleidsteam zijn bevoegd personen aan het betreffende crisisteam toe te voegen (zie Regionaal Crisisplan).

3.1 Crisisorganisatie Rijkswaterstaat

Voor de afhandeling van alle reguliere werkzaamheden en kleine incidenten zijn de wegininspecteurs van Rijkswaterstaat herkenbaar actief op het Nederlandse hoofdwegennet. Zij werken nauw samen met vergelijkbare functionarissen van het onderliggende wegennet van o.a. provincies en gemeenten. Afhankelijk van aard, ernst en omvang wordt opgeschaald en komt er een OvD-RWS ter plaatse. Deze neemt plaats in het CoPI (vanaf GRIP 1).

Wanneer wordt opgeschaald naar GRIP 2 of hoger kan Rijkswaterstaat op verzoek een liaison voor het ROT leveren. De Liaison ROT en de OVD RWS staan altijd in direct contact met de Verkeerscentrale Zuid-Nederland (VCZN) in Helmond.

	Veiligheidsregio		Afgevaardigde RWS	Crisisorganisatie RWS
Regulier	n.v.t.		n.v.t.	Weginspecteurs RWS
GRIP 1	CoPI	←	Officier van Dienst RWS (OvD-RWS)	Leider Bestrijdingsteam RWS
GRIP 2	ROT	←	Liaison ROT RWS	Lid Regionaal Crisis Team (RCT- RWS-ZN)
GRIP 3 / 4	GBT / RBT	←	Liaison (R)BT	Lid Regionaal Crisis Team (RCT-RWS-ZN)

3.2 Taken en verantwoordelijkheden Rijkswaterstaat

3.2.1 OvD-RWS Commando Plaats Incident (CoPI)

De Officier van Dienst Rijkswaterstaat neemt binnen 45 min. zitting in het CoPI ter plaatse (vanaf GRIP 1).

De taken van de OvD-RWS:

- dient als aanspreekpunt van RWS op plaats incident;
- coördineert de wegafzetting (incl. matrixborden)
- stuurt het aanwezige personeel RWS aan op plaats incident;
- levert actuele en juiste informatie aan over verkeersveiligheid en genomen verkeersmaatregelen;
- ondersteunt de politie bij het laten doorstromen en omleiden van het verkeer;
- is verantwoordelijk voor het schadeherstel aan weg (incl. berm) en wegmeubilair (als borden, verlichting, vangrail)

3.2.2 Liaison RWS Operationeel team (OT)

De liaison van RWS (zie 3.1) neemt binnen 60 min. zitting in het ROT (vanaf GRIP 2) in het Regionaal Crisis Centrum (RCC) van de veiligheidsregio.

De taken van de liaison RWS ROT:

- dient als aanspreekpunt m.b.t. alle activiteiten van RWS ten tijde van een incident, binnen de taken en bevoegdheden van het ROT;
- aanspreekpunt m.b.t. de communicatie rondom pers en publiek in overleg met het de communicatieadviseur in het ROT;
- vertegenwoordiger van de belangen van RWS.

3.2.3 Liaison RWS Beleidsteam (BT)

Rijkswaterstaat heeft een functionaris beschikbaar (directieleden van RWS-ZN), die bevoegd is om als liaison (bestuurlijk adviseur namens Rijkswaterstaat) op te treden in het (Regionaal) Beleidsteam. Deze functionaris is 24/7 beschikbaar. Er wordt gestreefd naar een opkomsttijd van 90 minuten.

De taken van de liaison RWS (R)BT:

- Aanspreekpunt en adviseur voor de voorzitter van het (regionaal) beleidsteam m.b.t. bestuurlijk / politiek gevoelige zaken;
- Behartigt de bestuurlijke en politieke belangen van Rijkswaterstaat;
- Is bestuurlijke verbindingsschakel naar het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.

Bij GRIP 5 en GRIP Rijk is het landelijk Corporate Crisissteam RWS (CCT) van Rijkswaterstaat actief.

4 Generieke operationele informatie

De focus van dit hoofdstuk ligt op de informatie die tijdens een incident van belang is. Veel van deze informatie wordt geborgd in en zichtbaar gemaakt met het Landelijk Crisis Management Systeem (LCMS). Voorbeelden hiervan zijn kaarten van af- en opritten (zie ook bijlage II)

4.1 Alarmering en opschaling

Niet elk ongeval zal leiden tot een alarmering van operationele diensten. Van belang is dat tijdig goede informatiedeling plaats vindt tussen Verkeerscentrale Zuid Nederland van Rijkswaterstaat en de meldkamer van de veiligheidsregio (het GMC), zodat een goede afweging gemaakt kan worden om verder op te schalen.

Met betrekking tot de alarmering van de reguliere hulpverleningsdiensten en de sleutelfunctionarissen voor het crisisoverleg wordt verwezen naar het Regionaal Crisisplan, zoals vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio.

4.2 Crisiscommunicatie

Bij een ernstige of langdurige verstoring van het verkeer of bij het vrijkomen van een gevaarlijke stof of veel rook is het van belang om de bevolking in het getroffen gebied te informeren. Rijkswaterstaat communiceert over de doorstroming van het verkeer, waaronder files. Qua crisiscommunicatie vindt er afstemming plaats tussen Rijkswaterstaat en de Veiligheidsregio.

Anders wordt het als er sprake is van een effectgebied, waarbij onrust onder de bevolking ontstaat of er sprake is van grote mediadruk. In een dergelijke situatie vindt er doorgaans ook communicatie plaats vanuit de getroffen gemeente(n). Hierover vindt dan afstemming plaats tussen de communicatieadviseurs van de gemeente(n). In het Regionaal Crisisplan ligt de wijze vast waarop de crisiscommunicatie over en tijdens een (dreigende) ramp geregeld wordt. Deze communicatie vindt plaats onder eindverantwoordelijkheid van de burgemeester of de voorzitter van de veiligheidsregio.

4.3 Kaartmateriaal en relevante gegevens

Kaartmateriaal is digitaal via LCMS voorhanden, hier wordt het ook actueel gehouden. De (operationele) diensten zijn zelf verantwoordelijk voor het aanleveren van de actuele (geografische) informatie.

5 Scenario's

De risico's die spelen op een autosnelweg zijn zeer divers. Om hier een onderscheid in te maken zijn er scenario's beschreven. Hierbij is de door Prorail gehanteerde systematiek op spoorwegen overgenomen.

Aan de hand van deze scenario's is een eerste alarmering voor de hulpverleningsdiensten bepaald. Een scenario omschrijft een kader waarbinnen de betrokken disciplines zich kunnen voorbereiden op een redelijkerwijs te verwachten incident. De gevolgen van een incident worden beïnvloed door de omstandigheden waarbinnen deze zich voordoet. Het Coördinatieplan Autosnelwegen richt zich echter op een aantal voorzienbare risico's en de hierop gerichte onmiddellijke alarmering. Dit laat onverlet dat er sprake kan zijn van opschaling indien de vereiste initieel gealarmeerde capaciteit onvoldoende is. Dit bijstellen van de opschaling kan geschieden door de meldkamer of de hoogst leidinggevende ter plaatse.

5.1 Overzicht scenario's

Voorval	1. Klein	2. Middel	3. Groot	4. Zeer groot
1. Verstoring	nvt	nvt	nvt	nvt
2. Brand	☐ 2.1 ☐ bermbrand ☐ personenauto	☐ 2.2 ☐ vrachtauto ☐ max. 3 personenauto's	☐ 2.3 ☐ 4 of meerdere personenauto's ☐ 2 of meer vrachtauto's ☐ autobus	nvt
3. Hulpverlening	☐ 3.1 ☐ Personenauto	☐ 3.2 ☐ vrachtauto ☐ max. 4 personenauto's ☐ auto te water	☐ 3.3 ☐ meer dan 4 personenauto's ☐ 2 of meer vrachtauto's ☐ Autobussen ☐ >5 slachtoffers	3.4 ☐ ongeval > 100 m. of kettingbotsing ☐ >10 slachtoffers
4. Gevaarlijke stoffen	☐ 4.1 ☐ lekkage brandstoftank ☐ Gevonden vaten	☐ 4.2 ☐ vrachtauto met lekkende vaten ☐ lekkende tankauto	☐ 4.3 ☐ 2 of meer vrachtauto's met lekkende vaten ☐ 2 of meer lekkende tankauto's	nvt
5. Verdachte situatie	nvt	nvt	nvt	nvt

Omdat de daadwerkelijke situatie vaak anders is dan dat de meldingen doen vermoeden wordt terughoudend opgetreden met het automatisch opschalen naar GRIP-niveau's bij bepaalde scenario's. De operationele leiding ter plaatse of de meldkamer bepaalt in principe op basis van nadere informatie de opschaling naar GRIP.

6 Incidentbestrijding

6.1 Veiligheidsmaatregelen

Door alle hulpverleners dient te worden gewerkt volgens de meest actuele “Richtlijn eerste veiligheidsmaatregelen”, bijvoorbeeld het bovenwinds naderen in geval van een mogelijke betrokkenheid van gevaarlijke stoffen. De te nemen verkeersmaatregelen op het hoofdwegennet worden af gestemd met de Ovd-RWS.

6.2 Slagkracht hulpverlening

De wijze van GRIP-opschaling en taakbeschrijving van de reguliere diensten brandweer, GHOR, politie en gemeenten staan beschreven in het Regionaal Crisisplan. De reguliere slagkracht staat beschreven in de inzetmatrix van de GMC. Afhankelijk van de melding, bekendheid exacte locatie en de benodigde slagkracht zal tweezijdig worden benaderd.

7 Bijlagen

Bijlage I	:	Implementatie
Bijlage II	:	Overzichtskaart autosnelwegen RWS
Bijlage III	:	Begrippenlijst
Bijlage IV	:	Verzendlijst

Bijlage I Implementatie

Het coördinatieplan dient ter ondersteuning bij een incident en dient daartoe bij de sleutelfunctionarissen bekend te zijn. Draagvlak organiseren en een goede implementatie binnen de diensten zijn daarom van cruciaal belang. Deze paragraaf geeft inzicht in welke extra inspanning moet worden geleverd voor een succesvolle implementatie. Tenzij anders aangegeven is de implementatie van het coördinatieplan binnen een jaar na vaststelling afgerond. De voortgang van implementatie wordt gemonitord door de sector Crisisbeheersing & Rampenbestrijding en gerapporteerd aan de Veiligheidsdirectie.

1. Informeren over het geactualiseerde coördinatieplan

Elke dienst zorgt voor het op de hoogte brengen van de sleutelfunctionarissen van het geactualiseerde coördinatieplan en de inbedding hiervan in de organisatie, voordat het plan in werking treedt.

2. Actualiseren handboeken

Het coördinatieplan is niet dekkend voor alle denkbare incidenten. Wel staan er algemeenheden in uitgewerkt, die voor andere incidenten dan bij de beschreven scenario's van toepassing zijn. Elke dienst actualiseert haar eigen handboeken op vernieuwde inzichten.

3. Actualiseren operationele informatie

Het is zaak tijdig de juiste informatie beschikbaar te hebben, die relevant is voor de incidentbestrijding. De voor het coördinatieplan specifieke informatie, waaronder kaartmateriaal, is daarom door de sector Crisisbeheersing & Rampenbestrijding voor inwerkingtreding van het plan opgenomen in LCMS (Landelijk Crisis Management Systeem).

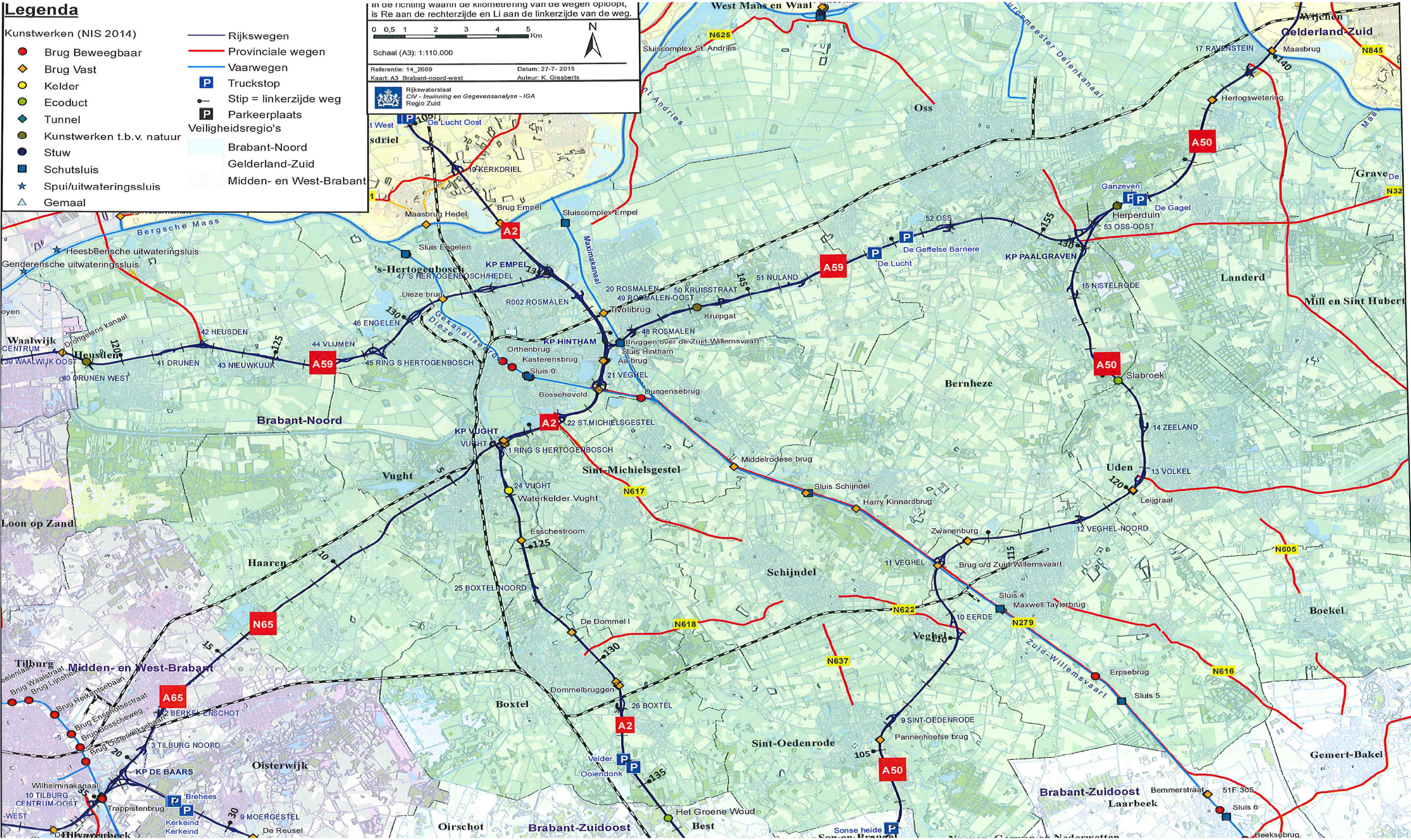
4. Bijscholen sleutelfunctionarissen

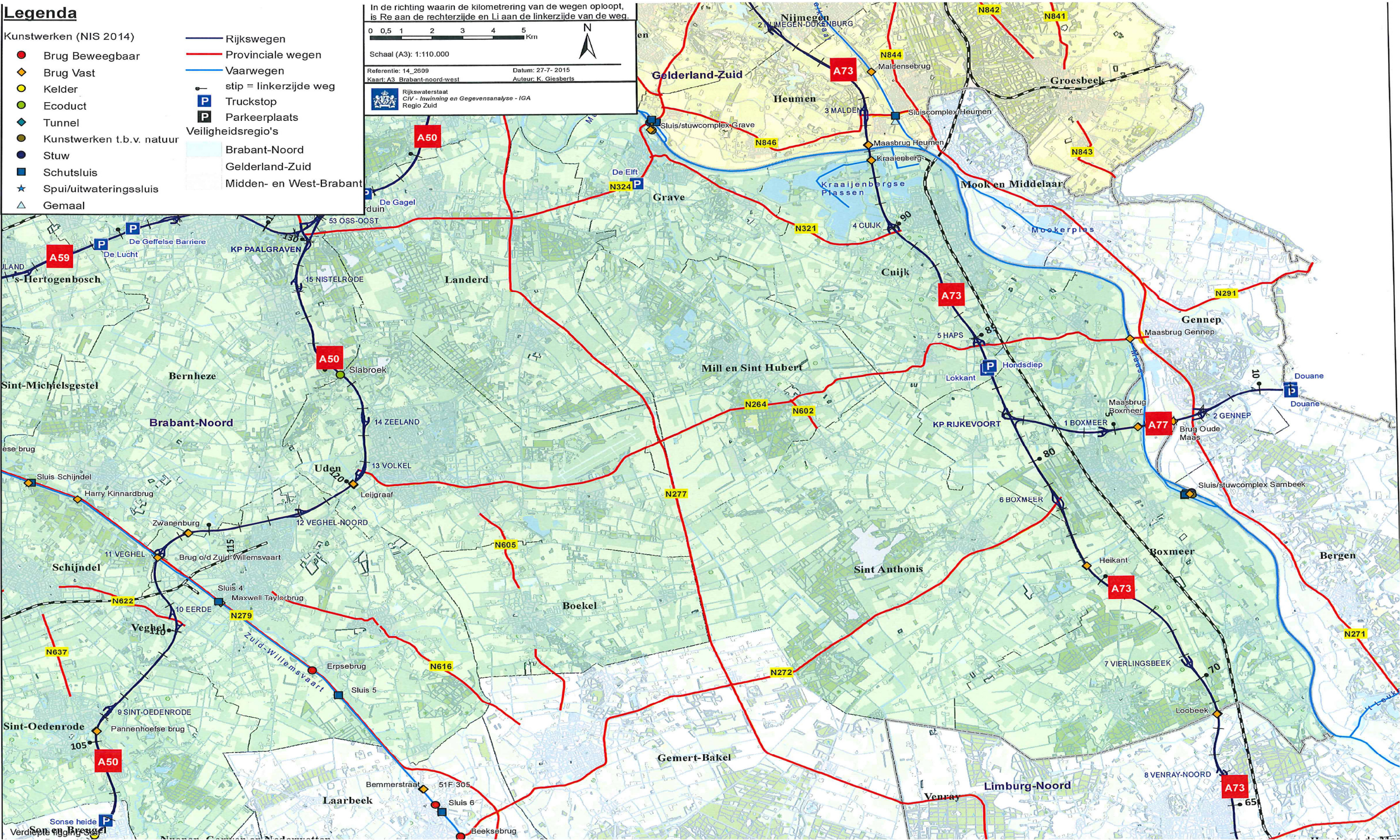
Sleutelfunctionarissen van de hulpverleningsdiensten en andere betrokken partijen dienen te worden bijgeschoold en beoefend op (onderdelen) van het coördinatieplan.

De benodigde multidisciplinaire oefeninspanning bedraagt:

1. Een CoPI-oefening, waarbij de samenwerking met Rijkswaterstaat aan bod komt.
2. Een ROT-oefening, waarbij de samenwerking met Rijkswaterstaat aan bod komt.

De monodisciplinaire oefenprogramma's van de sleutelfunctionarissen van de hulpdiensten dienen hierop aan te sluiten en te worden geborgd in een oefenjaarplan.

Bijlage III Begrippenlijst

BOB

Beeld-, Oordeel- en Besluitvorming.

CCB

Crisis- en conflictbeheersing

CoPI

Commando Plaats Incident.

Crisis

Een situatie waarin een vitaal belang van de samenleving is aangetast of dreigt te worden aangetast.
(Bron: Wet veiligheidsregio's)

Crisisbeheersing

Het geheel van maatregelen en voorzieningen, met inbegrip van de voorbereiding daarop, dat het gemeentebestuur of het bestuur van een veiligheidsregio in een crisis treft ter handhaving van de openbare orde. Indien van toepassing in samenhang met de maatregelen en voorzieningen die ter zake van een crisis worden getroffen op basis van een bij/krachtens enige andere wet toegekende bevoegdheid. (Bron: Wet veiligheidsregio's)

GHOR

Geneeskundige HulpverleningsOrganisatie in de Regio belast met de coördinatie, aansturing en regie van de geneeskundige hulpverlening en met de advisering van andere overheden en organisaties op het gebied van de geneeskundige hulpverlening (bron: Wet veiligheidsregio's).

GMC

Gemeenschappelijke Meld Centrum.

GRIP

Gecoördineerde Regionale Rampbestrijdings Procedure

LCMS

Landelijk Crisis Management Systeem.

Maatscenario

Een maatgevend scenario omschrijft een kader waarbinnen de betrokken disciplines zich kunnen voorbereiden op een ramp of zwaar ongeval (kleine kans, groot effect). Het type en de grootte van het incident hebben voldoende realiteitswaarde om zich op voor te bereiden.

Monodisciplinaire oefening

Oefening waaraan één discipline of organisatie meedoet. Bijvoorbeeld een oefening waaraan alleen brandweerm medewerkers deelnemen.

Multidisciplinaire oefening

Oefening waaraan twee of meer disciplines of organisaties deelnemen.

OIV

Officier Informatievoorziening.

OVD

Officier van Dienst.

RCP

Regionaal Crisisplan.

ROT

Regionaal Operationeel team.

Scenario

Een mogelijk verloop van een incident, of - meer precies - een verwacht karakteristiek verloop van een incidenttype vanaf de basisoorzaken tot en met de einduitkomst. Een scenariobeschrijving geeft een gestructureerde beschrijving van de gebeurtenissen die consequenties hebben voor de regionale veiligheid, de oorzaak daarvan, de context en de gevolgen.²

VR

Veiligheidsregio

² Definitie ontleend aan de *Handreiking Regionaal Risicoprofiel* (NVBR, Raad van Hoofdcommissarissen, GHOR Nederland, Overleg van coördinerend Gemeentesecretarissen, 2010).

Bijlage IV Verzendlijst

1. Voorzitter Veiligheidsdirectie Brabant-Noord
2. Hoofd Crisisbeheersing & Rampenbestrijding VR BN
3. Hoofd bureau Crisis en Conflictbeheersing (CCB) politie
4. Hoofd Incidentbestrijding Brandweer Brabant-Noord
5. Hoofd bureau GHOR
6. Ambtenaren openbare Orde en Veiligheid
7. Hoofd Gemeenschappelijk Meldcentrum 's-Hertogenbosch
8. Rijkswaterstaat Zuid Nederland